

Türk ve Ukraynadaki halk atasözlerinde kadın görüntüsü (dil karşılaştırmalı özellikleri)

Irina YUZVYAK

Ukrayna Milli Bilimler Akademisi, A. Krimskiy Doğubilim Araştırma Enstitüsü

Özet

Herhangi bir dilin atasözleri ve deyimleri dilsel araştırmalar için güçlü bir kaynaktır. Deyimler, atasözleri, halk deneyimi, zihniyeti, geleneği, kültür zenginliği ve özellikle ulusal dilin dünya manzarasını göstermektedir.

Modern dil çalışmalarında cinsiyet araştırmaları önemli bir yer işgal etmektedir. Dilde kadın kavramı her taraftan araştırılmaktadır.

Bildirimizin amacı şudur; Kadın kavramı Türk ve Ukraynadaki atasözlerinde ve deyimlerinde tarif etmek ve karşılaştırmalı bir açıklama yapmaktır. Daha önce yapılan analizlerde çok ortak nokta ve aynı çizgi belirlenmiştir. Bize göre bu husus halklarımız arasında yakın tarihte, kültürel ve zihinsel ilişkiler olduğunu göstermektedir.

Bildiride Türk ve Ukraynadaki kadın kavramıyla ilgili atasözleri ve deyimleri aşağıdaki kriterlere göre araştırılmaktadır; Dış özellikleri (olumlu/olumsuz fiziki özellikleri), İç özellikleri (kadın karakteri, akli, kişisel nitelikleri).

Anahtar Kelimeler: Halk Atasözleri, Deyimler, Kadın Kavramı, Ulusal Dilin Dünya Manzarası.

Image of wowan in Turkish and Ukrainian proverbs and phraseologisms (language copmarable features)

Abstract

Proverbs and idioms of any language is a powerful resource for linguistic researching. Idioms, proverbs show the folk experience, spirit, tradition, culture, wealth, and especially in view of the national language world model. In the modern language researching the gender studies have the one of the most inportant place. The concept of women are being investigated from the whole sides of language.

The aim of this paper is to research and the make a comparative description of concept of the woman in the Turkish and Ukrainian proverbs. How to shows the earlier analysis of this proverbs and idioms between Turks and Ukrainians are so much common features.

In the article Turkish and Ukraine proverbs and idioms related to the concept of woman being investigated by the following criterions: exterior features (positive/negative physical characteristics), internal characteristics (character, intellect, personal qualities).

Key Words: folk proverbs, idioms, concept of woman, national language world model.

Türkçe'de atasözlerinin ve deyimlerin kavramı ve özellikleri

Atasözleri ve deyimler halk zihniyeti, halkın kültür zenginliği ve özellikle dil özelliklerini çok net bir şekilde yansıtmaktadır. Herhangi bir dilde atasözleri dil araştırmaları için güçlü bir kaynaktır. Çünkü atasözleri ve deyimler kuşaktan kuşağa kaydedilen halk tecrübesini, geleneğini, adetlerini, kültürünü, estetik ve manevi değerlerini göstermektedir. Atasözlerinin ve deyimlerin dili manevi ve maddi kültürün izlerini taşımaktadır.

Atasözlerinin ve deyimlerin kavramı bir çok araştırmacı tarafından araştırılmaktadır.

Atasözlerinin kavramı

Atasözleri ve deyimlerinin en meşhur araştırmacından biri Asım Aksoy atasözlerinin kavramı şöyle tanımlamıştır; atasözleri, geniş halk yığınlarının yüzyıllar boyunca geçirdikleri denemelerden ve bunlara dayanan düşüncelerden doğmuşlardır. Bilim adamı atasözlerinin böyle özelliklerini sunmaktadır;

1. Atasözleri kalıplaşmış (klişe durumuna gelmiş) sözlerdir: her atasözü, belli bir kalıp içinde, belli sözcüklerle soylenmiş olan dönmüş bir biçimdir.

2. Atasözleri kısa ve özlüdür. Az sözcükle çok şey anlatır.

3. Atasözlerinin çoğu bir, iki cümledir. Daha uzun olanları azdır (Aksoy, 2005: 3).

Araştırmacı Ö. Çobanoğlu atasözlerinin kavramını şöyle tanımlamıştır; atasözleri tarihî, geçmişin bir aynasıdır. Tarihî ve kültürün aynasıdır, çünkü atasözleri tarihî içinde, tarihle beraber doğmuş, onunla beraber gelişmiş ve onunla beraber zamanımıza ulaşmıştır ve geleceğe doğru yol almaktadır (Çobanoğlu, 2004 : 17).

Deyimlerin kavramı

Deyimler – sabit ifadeler olarak halk geleneklerini, inançlarını, dini törenlerini, değerlerini, adetlerini, bilgilerini, kavramlarını, fikirlerini, davranış kalıplarını ve klişelerini çok net ve canlı bir şekilde yansıtmaktadır. Deyimler yaratıcı bilince aittir, o yüzden çevredeki ortamı betimlemiyor yorumluyordur. Bu nedenle onlar ulusal ve kültürel bilgi taşıyıcıları olarak kabul edilebilir.

Bize göre, deyimlerin başlıca özellikleri şunlardır;

1. Anlamsal bütünlük.

2. Tasvir etme.
3. Anlam değişmezliği.
4. Anlatım / ifade gücü.

Deyim, araştırmacı Ömer Asım Aksoy'a göre: "Bir kavramı, bir durumu, ya çekici bir anlatımla ya da özel bir yapı içinde belirten ve çoğunun gerçek anlamlarında ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış sözcük topluluğu ya da tümce" (Aksoy, 1988 : 52). Zeynep Korkmaz deyimi şöyle tanımlamıştır: gerçek anlamından farklı bir anlam taşıyan ve çekici bir anlatım özelliğine sahip olan kelime grubu (Korkmaz, 2010 : 66).

Deyimler, edebiyat ve halk bilimi açısından olduğu kadar dilbilim bakımından da önemli sözlerdir. Bu öğeler, dilin içyapısını, anlam özelliklerini, kullanımdan düşmüş kelimelerin etimolojik takibini kolaylaştırır. Deyimlere bakılarak dillerin kendine özgü yanları ortaya çıkarılabilir. Bu durum, milletlerin gerçekleri dile getirmedeki anlayış ve anlatış biçimini gösterir (Aksan, 2007 : 91).

Türk ve Ukraynadaki ulusal dünya dilinin manzarasında kadın kavramı

Modern dil çalışmalarında cinsiyet araştırmaları önemli bir yer işgal etmektedir ve bu dil araştırmalarına göre cinsiyet belirtisi bireyin konuşma davranışını etkilemektedir.

Kadının kullandığı dil erkeğin kullandığı dilden farklıdır.

Kadın kavramı bir toplumun kültürünün temel kavramlarından biridir. Kuşkusuz kadın kavramı Türk ve Ukrayna kültüründe önemli bir yere sahiptir. Ancak bazı sorularında cevabını bulmaya çalışmış bulunmaktayım. Mesela Bu iki ülkenin kültür ve dilinde kadının rolü nedir? Türkçe'de ve Ukraynaca'da nasıl yansıtılmaktadır? Türk ve

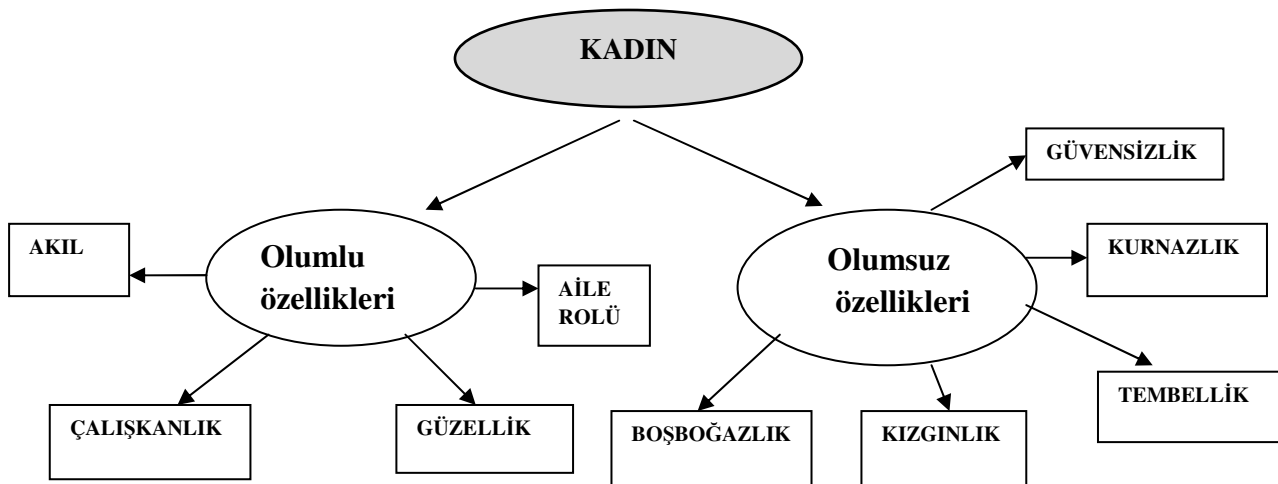
Ukrayna'daki atasözleri ve deyimlerde kadın kavramı nedir? Benzer ya da farklı taraflar var mıdır?

İlk olarak "kadın" kelimesini Türk ve Ukraynadaki sözlüklerde incelemek gerekmektedir. Büyük Türkçe Sözlükte "kadın" kelimesinin anlamlarını şu şekilde belirtmiştir; 1. Dişi cinsten erişkin insan, erkek veya adam karıştı. 2. Evlenmiş kız. 3. Bayan anlamında kullanılan bir unvan. 4. Analık veya ev yönetimi bakımından gereken erdemleri olan. 5 Hizmetçi (BTS, 1863).

Ukrayna'daki Sözlükte "kadın" kelimesinin üç anlamı vardır; 1. Kadın cinsiyetli kişi. 2. Yetişkin kişi küçük kızın aksine. 3. Kocasız olan (koca ile ilgili) evli kişi. Genel olarak evli kadın.

Kadın kavramını birçok sınıfa ayırmak mümkündür:

- yaşına göre (kız, kadın, yaşlı kadın vs.),
 - evlilik durumuna göre (gelin, karı, avrat, yenge, kaynana, dul kadın, vs.),
 - aile ilişkilerine göre (anne, ana, kız kardeş, abla, teyze vs.),
 - toplumsal diğer unsurlarına göre (hanımefendi, hatun, vs.),
 - sosyal rollerine göre (aşçı kadın, temizlikçi kadın, hemşire vs.),
 - gizemcilik gücüne göre (büyücü) ve dış dünyaya göre (peri, cadı vs.). (Eşkenov 2007:15).
- İncelenen Ukraynadaki atasözleri ve deyimlerde kadın kavramı çok net bu diyagramda yansıtılmaktadır;

Olumlu özellikleri.

Bu çalışmada kadın kavramı için *Kadın cinsiyetli kişi* ifadesini en geniş anlamda anılmaktadır; *avrat, kadın, karı, kız*.

Ukraynadaki atasözleri ve deyimlerin çoğu kadınların görünümünü her zaman olumlu açıdan yansıtılmaktadır.

GÜZELLİK

Deyimlerin çoğu kadının güzelliğini tarif etmektedir. Fakat böyle deyimler iyi anlamda kullanılmaktadır. (Slav ülkesinden olan Ukrayna dada güzellik ön plandadır)

Bitki adlarıyla yapılmış halk atasözleri.

Ukraynadaki kadının güzelliğini halk deyimlerinde bitki ve ağaç adlarıyla tarif edilmektedir.

Gelincik gibi güzel bir kız. (Гарна дівка, як маківка).

Kartopu ağacı gibi güzel bir kız. (Гарна дівчина, як калина).

Kartopu ağacı gibi güzel bir kız, gözleri kömür gibidir. (Гарна дівчина, як калина, очі як вуглини).

Meuva gibi güzel bir kız. (Гарна дівчина, як ягідка).

Gül gibi güzeldir. (Гарна, як рожка).

Çiçek gibi güzeldir. (Гарна, як чічка).

İlkbahar çiçeği gibi güzel bir kız. (Гарна дівчина, як квітка навесні).

Elma ağacı çiçeği gibi güzel. (Гарна, як яблуня в цвіту).

Yıkamış turp gibi yuvarlak ve beyaztenlidir. (Кругла та біла, як мита редька).

Başak gibi etlidir. (Повна, мов колосок).

Pişmiş kiraz gibi etlidir. (Пишнотіла, як спіла черешня).

Meuva gibi kırmızıdır. (Рум'яна, мов ягідка).

Doğa adlarıyla yapılmış halk atasözleri.

İlkbahar gibi güzeldir. (Гарна, як весна).

Yıkamış güneş gibi güzeldir. (Гарна, як вміте сонечко).

Mehtar yıldızı gibi güzeldir. (Гарна як зоря на небі).

Yıldızcık gibi güzeldir. (Гарна, як зіронька).

Ukrayna milleti her zaman dinine değer veren bir toplum olmuştur. O yüzden kadın güzelliğini pozitif açıdan göstermek için ilahi isimlerde kullanılmaktadır.

İlahi adlarıyla yapılmış halk atasözleri.

Tarıca gibi güzel bir kızdır. (Гарна дівка, мов богиня).

Melekçik gibi güzeldir. (Красива як янголятко).

Melekçik gibi sevimlidir. (Мила, мов ангелятко).

Allah'ın emrettiği gibi güzeldir. (Гарна як Бог приказав).

Ukraynadaki deyimlere göre kadınların güzelliği kocasının davranışına bağlanmaktadır;

İyi kocayla kadın Paskalya yumurtası gibidir.(За добрим чоловіком і жінка, як пасанка). Ukraynadaki el sanatında Paskalya yumurtaları çok güzel ve nefistir.

AKIL

Ukraynada ki atasözleri de ve deyimlerde kadınların aklı az tarif edilmektedir.

Negatif anlamında şöyle deyimler vardır;

Saçı uzun, aklı kısa. (У жінок волосся довге, а ум короткий. Жінки довге волосся мають, та розум короткий).

Başında tınaz, kendisi ise düve gibidir.(На голові копиця, а сама як телиця).

Ancak şunu da eklemek istiyorum; Ukraynada ki zihniyet anaerkil tarzında oluşturulmuştur, bu nedenle Ukraynadaki atasözleri ve deyimler çoğunlukla kadın aklına saygı göstermektedir; Vazen kadından akıl ödünç almak gerekir. (Часом і в жінки варто розуму позичати). Kadın tavsiye için, kaynana selam için, annem dünyadan daha iyidir. (Жінка для совіту, теця для привіту, матінка рідна лучше всього світу). Biz dünyayı yönetiyoruz kadınlar ise bizi yönetiyorlar.(Ми керуємо світом, а жінки керують нами).

İncelenen malzeme tarafından gösterildiği gibi Ukraynadaki kültürde kadının güzelliği her zaman zekasıyla ilgili değildi. Güzel kadına baktak hoştur, akıllı kadınla ise yaşatacak iyidir.(На красиву жінку приємно подивитися, а з розумною – добре жити.) Akıllı kız arkadaşın daha iyi arkadaş yoktur. (Нема кращого друга, як розумна подруга).

AILE ROLÜ

Bir taraftan Ukraynadaki atasözleri ve deyimler ailenin içindeki kadının önemli rolünü yansıtmaktadır; kadınsızlık ellerin olmatası gibidir. (Без жінки – як без рук). Kadınsız erkek – kuyraksuz hayvan gibidir. (Без жінки мужчина – як

без хвоста скотина) Kadınsız erkek kedisiz gibidir. (Без жінки як без кішки). Kadınsız akılsız gibidir. (Без жінки так, як без ума). Kadınsızlık kadınla uğraşmaktan daha zordur. (З жінкою клонім, а без жінки ще більший). İlginç bir atasözü vardır ki; Ivan plahtayı (Україна Ulusal kadın giyimi, etek) taşımaktadır, Nastya ise toruzu taşımaktadır. (Іван носить плахту, а Настя булаву). Bu atasözünde kadının dominant statüsünü tarif etmektedir. Çünkü toruza her zaman iktidar sembolü olarak bakılmıştır.

Ama başka taraftan kadının ikincil rolü, erkek bağımlılığını göstermektedir; Saksağan beyazlaştığında kadın erkekten daha büyük olacak.(Отоді жінка буде старша, як сорока побіліє). İnek öküze nasıl yaşatmayı anlatırsa bu avluva yazıklar olsun. (Горе дворові, де корова розказує воліві). Kadının ailenin rolü her zaman stereotip kadın ev ateşi bakıcı olarak yansıtmaktadır; Adam rüzgar kokusu olmalıdır, kadın ise ev kokusu olmalıdır.(Від чоловіка повинно пахнути вітром, а від дружини домом). Kadın evin üç açısını tutar, erkek sadece birini tutar. (Жінка за три угли хату держить, а чоловік за один). Ev yeryüzünde durmataktadır kadının üstünde durmatadır. (Дім держиться не на землі, а на жінці).

ÇALIŞKANLIK

Ukraynadaki atasözleri ve deyimlerde kadının çalışkanlığı pozitif olarak yansıtmaktadır. Arı gibi çalışkandır. (Роботяца, як бджілка). Yaşlı adam yaşlı kadını iyi borç hazırladığı için övüyor. (Старий стару хвалить, що добрий борщ варить).

Sıncap gibi çabuktur. (Моторна як білка).

Olumsuz özellikleri. Ukrayna zihninde kadın çeşitli günahların taşıyıcısı olarak yerleşmiştir.

BOŞBOĞAZLIK.

Boşboğazlık kadının olumsuz eksiklerinden biridir. Kadınların dili kürek gibidir. (В баби язык, як лопата). Kadınlar saksağanlar gibidir. (Жінки, як сороки). Kadınların gücü dilindedir. (Жіноча сила в язичі). Kadın kadının kulağına konuşmuş, fakat bütün köy duymuş. (Баба бабі говорила на вухо, а все село чує). İki kadın – pazarlık, üç ise pazardır. (Дві баби – торг, а три – ярмарка) İki kadın ve iki kaz pazardır. (Як дві баби та гуска, то весь базар) Pazar, pazarlık ve fuar gürlütsü semboller ve kadın çatışma davranışın da semboldür.

GÜVENSİZLİK.

Sadece Ukraynada değil çok halk bilincinde kadına güvenmemeye ikna olmuştur. Kadına bütün doğruyu açta. (Жінці всієї правди не odkривай). Kadına ve paraza doğru söylete. (Жінці та попу правди не кажи). Kadına doğru söylete, özge çocuğu alma, zenginlerle kardeşleşme. (Жінці правди не кажи, чужої дитини не бери, з панами не братайся). Hiçbir zaman kadına doğru söylete. (Ніколи жінці правди не кажи). Kadına doğru söylete, paraздan borç alma.(Жінці правди не кажи, у попа грошей не позичай). Kadına doğru sorta. (У жінки правди не нитай).

KIZGINLIK

Ateşten sulardan ve kızgın karıdan Allah korusun(Від огня, води і злої жони, Боже, борони). Kızgın karıdan

yaşlanacaksın, iyi karıdan gençleşeceksin. (Від злої жінки постарієш, а від доброї – помолодієш). Genç ısırgan gibi iyidir. (Добра, як молода кропива) Isırgan gibi acıktır. (Жалка, як кропива). Kuzukkulağı gibi tatlıdır. (Солодка як кислиця). Yılan gibi katıktır. (Жонка, як змія) Yılan gibi kızgındır kadındır. (Жінка зла, як зміюка). Kızgın kadın sanki yedi zehir pudu¹ dilinin altındadır. Зла жінка, наче сім пудів яду під язиком). Turnabalığı gibi kızgın kadındır. (Зла, як щука). Cadi gibi kızgındır. (Зла, як гадина під корчом). Kızgın kurk gibidir. (Сердута, як квочка).

Iyi kadın düğündür, kötü kadın zehir iksiridir. (Добра жінка – то весілля, а зла – то погане зілля). İyi kadın bu düğün gibidir, neseli, mutlu, sevinçli, kızgın kadın ise zehir iksirine benzer, yani zehirli, kötü ve zararlı.

KURNAZLIK

Ukraynadaki atasözleri ve deyimlerde bir daha olumsuz kadının özelliğini vurgulamaktadır.

Tilki gibi kurnaz kadın. (Баба хитра, як лисиця). Tilki veya şeytan gibi kadındır. (Баба, як лисиця або чорт). Kadın şeytandan daha kurnazdır. (Жінка хитріша від чорта) Şeytan bir işi yaratmazsa o zaman oraya kadını gönder. (Де чорт не зможе, туди жінку пошли). Kadınla ile şeytan davayı kaybetmişti. (З бабою і дітько справу програв). Kadın şeytani aldatacak. (Баба й чорта зведе).

TEMBELLİK

Kurk yumurtaların üstünde gibi uzun uzun kalmış. (Засиділась як квочка на яйцях).

Kadın – prenses, ama evi süpürmemiştir. (Жінка – княгинька, а хата – неметена).

Kurk yumurtaların üstünde gibi oturur. (Сидить як квочка на яйцях).

İncelenen **Türk atasözleri ve deyimlerde** kadın kavramı çok net bir şekilde bu diyagramda yansıtılmaktadır.

Türk halk atasözlerinde kadın görüntüsü aşağıdaki kriterlere göre sınıflandırılabilir.

Olumlu özellikleri.

KÖKEN.

Türk toplumu aşağıda bazı örneklerde belirtildiği gibi kızın kökenine yani soyuna oldukça önem verdiği anlaşılmaktadır

Alma delinin kızını soya çeker.

¹ Pud – 16, 38 kiloya eşit ağırlık birimi.

Ana ile kız, helva ile koz.

Ananın çıktığı dala kızı salıncak kurar.

Anasına bak, kızını al, kenarına bak bezini al. Annenin bazı huyları kızına geçer.

Anasının kızı. Huy tutumu anasına benzeyen.

Anasının edirdiği babasının doğurduğu. Geleneğe uygun yetişen.

At alsın başlıdan, kız alsın çarlıdan.

Bez alırsan Musul'dan, kız alırsan asilden.

Çobana verme kızı ya koyun götürür ya kuzu / Lafın azı, uzu cobana verme kızı, ya koyun götürür, ya kuzu.

Pekmezi küpten, al kadını kökten al.

Tatlıyı küpten almaltı, kadınlığı kökten.

GÜZELLİK

Ihlamurdan odun olmaz beslemeden kadın / Gül dalından odun beslemeden kadın olmaz.

Çirkin ile bal yeme, güzel ile taş taşı.

Güzel bürünür, çirkin görünür.

Güzele bakmak sevaptır.

Güzele ne yakışmaz.

Güzel nerede, kavga orada.

Güzeli güzel diye sevmeli çirkinini Allah için sevmeli.

Er kemaliye avrat cemaliyle anılır.

Her güzel güzeldir ama canın sevdiği daha güzeldir.

BAKİRELİK

Tarlayı düz, kadını kız al. Tarla alacak kimse, düz yerden almali; bayırdan, engebeli yerden almamalıdır. Evlenecek erkek de dul kadını değil, kızla evlenmelidir.

KADININ OLUMLU ROLU

Erkek aslan dişisine bakar da kuvvet alır.

Evi ev eden kadındır.

Iyi ipek kendini kırdırılmaz, iyi kadın kendini dövürmez.

Evi ev eden avrat, yurdu şen eden devlet.

Bir adamın karısı o adamın yarısıdır. Erkek kadınıyla daha güçlü olur.

Kadın erkeğin eşi, evin güneşidir.

Erkek sel, kadın göl. Ev ekonomisinde kadının görevi çok önemlidir. Erkek sürekli para harcayan kadınsa hep tasarruf yapandır.

Kadın kalbi merhamet kaynağıdır.

Kadınsız ev olmaz.

Kadın evdir.

Kadın namustur.

Kadını erkek değil, ar ve namus korur.

Kadın topraktır.

Kadın kadıncık. Evinin eşini beğenilecek biçimde yapan dikişeni bilen temiz giyinip ev hanımı.

Olumsuz özellikleri

Kadınlar birçok ülkenin atasözlerinde genelde erkeğe göre arka planda kalmış ve olumsuz yönleriyle verilmeye çalışılmıştır. Kimi atasözü ve deyimde kadın kötülüklerin kaynağı ve uzak durulması gereken bir varlık olarak tasvir edilmekte; kadının kurnazlığı yaptığı bu kurnazlıklarla da erkekleri yendiği belirtilmektedir. (Batur,2011:579).

KURNAZLIK

Kadın erkeğin şeytanıdır. Erkekleri kadınlar yoldan çıkar.

Kadının fendi erkeği yendi. Kadınlar kurnazlıkta erkeklerden üstündürler.

Anasının gözu. Çok kurnaz, hileci olmak.

Anasının ipini satmış. Kendisinden her türlü kötü iş beklenen olmak.

Kadın şeytana pabucunu ters giydirir.

Kadın şerri şeytan şerrine eşittir.

GÜVENSİZLİK VE BOŞBOĞAZLIK

Arı sırrı, karı sırrı.

Avratla atı emanet deme.

At ile avrata inan olmaz.

Avratla oğlana sırrını deme. Kadın güvenilmez oğlundan sır verilmelidir.

At ile avrada güven olmaz.

Kadının söylediği kırk sözden sadece birine inan.

Kadına, çocuğa, sarhoşa sırrını açma.

Kadınların işi tavukların eşinmesine benzer.

Kadınlar hamamına dönmek. Herkesin birden konuştuğu çok gürültülü ortam durumuna gelmek.

Kadında vefa, borçluda şefa aranmaz.

Kırk yılda bir kadının sözü dinlenmelidir.

GÜZELLİK

Çirkin karı evi toplar güzel karı düğün gezer.

Güzelim diye mağrur olma tez geçer vakti sebak.

Güzele kırk günde doyulur, iyi huya kırk yılda doyulmaz.

AKLI ZAYIFLIK

Alma delinin kızını soya çeker.

Avradın sacı uzun olur, akli kısa.

Deli kız deli gelin olur.

Deli kız evde kalmaz, delikli boncuk yerde kalmaz.

Delikli boncuk taş yerde durmaz kız kısmı evde kalmaz (deli kız evde kalmaz)

Gökyüzünde düğün var deseler kadınlar merdiven kurmaya kalkar. Kadınlar, düğune, eğlenceye can atarlar. Bu uğurda katlanmayacakları sıkıntı yoktur.

Kadının kısmı saçı uzun olur, akli kısa / Kadının saçı uzun akli kısa.

Kadının cahilin sofusu şeytan maskarası.Cahil kadınlı şeytan alay eder. Böyle kadınlar evlerini ihtimal ederler. Biçimsel ibadetleri yüzünden gerçek ibadetlerini yapamazlar.

Ama Türkçe' de tam tersi de atasözü vardır: *Kadının zoru diline küvvet.*

KADININ ROLU.

Türk atasözleri ve deyimlerde kadının rolü binardır. Bir atasözü ve deyme iki zıt kadının rolü yansıtılmaktadır.

Kadın vardır vezir eder, kadın vardır rezil eder. Kadın kocasını yüceltebileceği gibi çok zor durumlara da düşebilir.

Kadın kocasını isterse vezir, isterse rezil eder. (Kocasını vezir eden ile rezil eden de karısıdır.)

Avrat var, arpa unundan aş yapar, avrat var, buğday unundan keş yapar.

İş bilen kadın, elverişsiz gereçle güzel şeyler meydana getirir. İş bilmeyen kadın ise en iyi gereci kullansa bile bir şey yapamaz.

Avrat var ev yapar, avrat var ev yıkar.

Ailede kadının rolü çok önemlidir. Öyle kadınlar vardır ki bir aileye düzen verir, mutluluk getirirler. Öyle kadınlar vardır ki ailenin düzenini, mutluluğunu bozarlar.

Eti ciğer eden de avrat, ciğeri et eden de. Beceriksiz kadın, pahalı malzemeyi heder eder; becerikli kadın ucuz nesnelere güzel şeyler yapar.

Ama genellikle Türk atasözü ve deyimlerde kadının olumsuz ya da ikincil rolünü dikkatimiz çekmektedir.

Kadının şamdanı altın olsa mumu dikecek erkektir. Kadın ne denli bol, değerli ceyizle gelirse gelsin evin bütün eksiklerini erkek sağlar; giderlerini erkek karşılar; evi o geçindirir.

Kadın kısmı kara yazılıdır.

Kadın var kardan soğuk kadın var kordan sıcak.

Karı ile çıkma yola, başına gelir türlü bela.

Kızın var, sızın var.

.Sonuç

Yukarıda yazılan bildiri Urayna ve Türk toplumlarının kadınlı ilgili atasözleri ve deyimlerinin bir çözümleme denemesidir.Yazıdan da anlaşılacağı gibi Türk ve Ukrayna toplumlarının kadına olan bakış açısının farklı olduğu görülmektedir.

Ukraynadaki atasözlerin ve deyimlerin olumlu özelliklerine rağmen olumsuz özellikleri de ön plana çıkmıştır. Fakat Ukrayna'da kadınların zekası ve ailedeki önemli rolünü atasözlerine ve deyimlerine önemli ölçüde yansıtılmıştır bunun sebebi de Ukrayna da eski zamanlardan beri ana erkil olarak kadın görülmüştür.

Slav ülkelerinden sadece Ukrayna'da kadınların çeşitli sebeplerden dolayı kocalarını dövdüğü bilinmektedir ve hatta bunu geçmişten günümüze gelen bir çok şarkıda dile getirilmiştir.

Türkiye'de ise yukarıda açıkladığım gibi olumlu özellikler ne kadar çok olsa bile olumsuz özellikler daha çok ön planda tutulmuştur. Meselâ kadının tehlikeli kurnaz güvenilmeyen akılsız gibi yakıştırmalar ile atasözleri ve deyimlere yansıtılmıştır.

Yazıdan da anlaşıldığı gibi her iki ulusunda kadınların olumsuz özelliklerine daha çok vurgu yapılmıştır.

KAYNAKLAR

- Aksan, Doğan (2007), Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim, Türk Dil Kurumu Yayınları, 439 s., Ankara.
Aksoy, Ömer Asım (1995), Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, İnkılâp Yayınevi, 392 s., Ankara
Çobanoğlu, Özkul (2004), Türk Dünyası Ortak Atasözleri Sözlüğü, Ankara:AKM Yayınları, 511+VIII s., Ankara.

- Eşkenov, Döölötbek (2007), Türk ve Rus Atasözlerinde Kadın İmajının Dilbilimlik Karşılaştırması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Biřkek.
- Korkmaz, Zeynep (2010), Gramer Terimler Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, 575s., Ankara.
- Coates, Jennifer. (2004), Women, men, and language: A sociolinguistic account of gender differences in language, Pearson Education, 225 s.